

Natoaktual Quarterly Review

volume 4:
duben - červen 2008

2/2008

Summit NATO: Vlk se nažral a koza zůstala celá

Ohlédnutí za třiatvacátou schůzkou nejvyšších představitelů NATO, která proběhla počátkem dubna v Bukurešti s. 3

Český rekonstrukční tým započal s obnovou Lógaru

Češi poprvé sestavili a vedou svůj vlastní provinční rekonstrukční tým v Afghánistánu s. 8

Jiří Šedivý: Vojenské plánování NATO už není definováno jasným ohrožením

Rozhovor s náměstkem generálního tajemníka NATO pro obrannou politiku a plánování s. 11

Zahraniční mise českých vojáků: nástup Afghánistánu, Bosna v cíli

I přes skončení mise v Bosně se nyní zahraničních misí účastní na tisíc českých vojáků s. 13

Studenti soupeřili o prázdninovou cestu za polární kruh

Ve vojenském prostoru Hamry na Prostějovsku skončila unikátní mezinárodní středoškolská soutěž Aliante s. 16

natoaktual.cz
bezpečně v obraze

Čtvrtletník Natoaktual Quarterly Review přináší pravidelný přehled nejvýznamnějších událostí z oblasti bezpečnostní politiky, dění v Severoatlantické alianci a Armádě ČR.

Editorial

Po Praze a Rize byl bukureštský summit NATO již třetím během šesti let, který se uskutečnil v zemích bývalého východního bloku.

Je dobře, že východní akcent posledního aliančního summitu nebyl přítomen jenom samotným místem konání, nýbrž i podstatnou částí agendy. Vedle budoucnosti mise ISAF a netrpělivě očekávaného stanoviska Aliance k umístění třetího pilíře americké protiraketové obrany v České republice a Polsku, nejohroženějšímu polistopadovému bezpečnostnímu tématu u nás i v Evropě, bylo na programu rozhodování o členství dvou zemí bývalé Jugoslávie a ještě nedávno ultrasocialistické Albánie a rovněž dlouze očekávaná debata o nabídnutí akčního plánu členství Ukrajině a Gruzii.

A to vše bylo ještě podtrženo historicky první přítomností vládce Kremle za celou téměř šedesátiletou historii NATO.

Troufám si tedy tvrdit, že klíčovým výsledkem není diskuse o tom, zda Západ zradil či nezradil Juščenkovu Ukrajinu a Saalikašviliho Gruzii nebo zda Řecko přeci jen nemohlo být shovívavější v otázce Makedonie. Zásadním signálem, který Aliance na summitu vyslala, je potvrzení východního kurzu.

Dnes již totiž bereme jako samozřejmý fakt, že Evropa je v podstatě kompaktní a hlavně z bezpečnostního hlediska stabilní. Nutno si však

uvědomit, že se jedná historicky o stav naprosto nevidaný a zatím i velmi krátkodobý.

Zdá se, že dříve či později bude Západ čelit zásadním bezpečnostním výzvám, ať už půjde o boj s terorismem, environmentální nebo energetické hrozby. A Evropa dokáže těmto výzvám úspěšně čelit pouze tehdy, bude-li v klíčových bezpečnostních otázkách jednotná a nebude plýtvat energií na řešení svých vnitřních problémů. Po pádu komunismu nebylo přece vůbec jisté, že politická stabilita zde nebude ohrožena a o rozšiřování NATO o země bývalé Varšavské smlouvy seriózně přemýšleli jen ti největší entuziasté.

Nyní však bývá přistoupení těchto zemí označováno za jeden z největších úspěchů Aliance od konce studené války. A právě toto rozšiřování lze bez váhání označit za naprosto zásadní a nenahraditelný příspěvek k politické stabilizaci Evropy jako celku. Byla to investice, jejíž význam snad plně ocení až další generace.

Takže nezbývá než doufat, že trend konání aliančních summitů v této části Evropy nebude oslabovat a zůstane minimálně na stejné úrovni. Na řadě je nyní možná Varšava.

Zbyněk Pavlačík
pavlacikz@jagello.org

Natoaktual Quarterly Review vydává v **Informačním centru o NATO** sdružení **Jagello 2000**.

Vychází čtyřikrát ročně plus zvláštní tematická čísla.

Vydávání NQR je podporováno Ministerstvem zahraničních věcí České republiky.

ISSN 1802-9892; Ev.č. MK ČR E 18072; NEPRODEJNÉ

Číslo 2/2008 vychází 31. července 2008. Redakční uzávěrka byla 25. července 2008.

Aktuální číslo i archiv vydání jsou v elektronické podobě dostupné na stránce www.natoaktual.cz/NQR.

Redakce:

Zbyněk Pavlačík (předseda sdružení Jagello 2000)

Petr Zlatohlávek (výkonný ředitel IC NATO)

Ivan Zít (informační specialista Jagello 2000)

Lubomír Světnička (fotoreportér natoaktual.cz)

Adresa redakce:

IC NATO, Rytířská 31, 110 00, Praha 1

email: info@natoaktual.cz, web: www.natoaktual.cz

© Jagello 2000

2008

Summit NATO: Vlk se nažral a koza zůstala celá

Ohlédnutí za tříadvacátou schůzkou nejvyšších představitelů NATO, která proběhla počátkem dubna v Bukurešti

Petr Zlatohlávek

Když generální tajemník NATO Jaap de Hoop Scheffer po klíčovém zasedání Severoatlantické rady v Bukurešti předstoupil před zcela zaplněný tiskový sál a prohlásil "dnes jsme se shodli, že se Ukrajina a Gruzie stanou členy NATO", nejen ruští tlumočníci zalapali po dechu. Ale stejně jako většina rozhodnutí, jež byla na summitu zpečetěna, i tato mince měla dvě strany. Po chvíli se totiž vyjasnilo, že tyto dvě země vlastně na summitu nebyly ani přizvány do aliančního Akčního plánu členství (MAP). Podobně kandidátské země byly přizvány do NATO, ale ne všechny. NATO podpořilo rozšíření protiraketové obrany USA, na níž je ale stejně závislé. A zavázalo se poslat do Afghánistánu více vojáků, i když tam o počty vojáků, zdá se, půjde stále častěji až v druhé řadě. A tak se Schefferovými slovy, že "tato rozhodnutí podstatně změní Alianci", lze souhlasit jen částečně. NATO sice vykročilo tím správným směrem, ale zdaleka ne tak rázně, jak mohlo.

Rozšiřování NATO: Tři mínus jedna

Historie potvrdila, že jedním z neefektivnějších nástrojů udržování míru a stability je posilování vzájemné spolupráce, v případě transatlantického prostoru pak rozšiřování Severoatlantické aliance. Že se NATO při svém rozrůstání nehodlá zastavit na studenovělečném prahu, dokázalo již dvěma vlnami rozšiřování - a nutno říci, že úspěšnými. Důležitost, jakou Aliance své politice "otevřených dveří" přikládá, lze vyčíst z rozvržení samotných

summitových deklarácí. V těch bývají části o rozšiřování umístěny hned za preambulí a úvodním odstavcem.

Nejinak tomu bylo i v Bukurešti, kde se mohly z pozvánky ke vstupu do NATO radovat Chorvatsko a Albánie. (Mimoходом Albánie se po Turecku stane již druhou zemí NATO s převážně muslimským obyvatelstvem.) NATO se tedy příští rok s velkou pravděpodobností rozšíří (přístup obou zemí musí

Foto: Lubomír Světnička, natoaktual.cz

Dějiště summitu NATO 2008, Ceausescův palác v Bukurešti.

ještě ratifikovat parlamenty všech stávajících členů, ale s tím zřejmě nebude problém). Mnozí, včetně Česka, si to však původně představovali jinak. Pozvánku pro třetí ze zemí, jež na pozici "kandidáta" strávily několik let, a sice Makedonii, totiž poněkud tvrdohlavě zablokovalo Řecko kvůli známému sporu ohledně jména svého severního souseda. Nejde tedy o nijak zásadní strategický rozpor. Nicméně ti, kteří někdy zažili řecké představitele, jak urputně a téměř při každé příležitosti trvají na užívání plného názvu této země - tedy Bývalá jugoslávská republika Makedonie (FYROM) - vědí, že tato otázka skutečně může zapojení Makedonie do NATO značně zkomplikovat. Dokud si obě země spor nevyřeší, alianční dveře zůstanou pro Makedonii naneštěstí těsně přibouchnuté, a to i přes to, že na členství je připravena minimálně stejně jako Albánie.

Ukrajinu a Gruzii chceme, ale ne všichni

Dalším chodem v rozšiřovacím menu summitu byla otázka, do jaké míry zintenzívnit spolupráci NATO jednak s nejrozsáhlejší evropskou zemí (Ukrajinou) a jednak poprvé se zemí nacházející se zcela na asijském kontinentu (Gruzii). Politické špičky obou zemí o co nejužší vztah s Aliancí usilují a nejraději by se viděly rovnou v NATO. Nejjasněji tato přání vyslyšel a obhajoval americký prezident George Bush, který si za to však vysloužil obviňování, že tak činí ve snaze posílit svůj politický odkaz před odchodem z funkce. V jeho úsilí jej podporovaly také Polsko nebo Litva. Zejména západoevropské země toto nadšení ale nesdílely a Bushovy snahy po právu krotily - tyto dva státy jednak na členství v NATO připraveny prostě nejsou a jednak by jejich pozvání mohlo rozdráždit ruského medvěd(ěv)a.

Stejně tak jako v případě nepozvání Makedonie do NATO se i u udělení/neudělení MAPu Ukrajině a Gruzii děla na summitu věc nepřilíš vídaná: rozhodnutí se činila až na samotném zasedání. Obvykle jsou totiž alianční rozhodnutí na této nejvyšší úrovni předjednávána měsíce dopředu. Tak vzrušenou debatu Severoatlantická rada (NAC) už dlouho nezažila. O její vášnivosti svědčí i fakt, že se jednalo za zavřenými dveřmi, tedy skutečně jen v nejužším kruhu nejvyšších státníků - namísto celých delegací byli nyní v sále přítomni jen prezidenti/premiéři, ministři zahraničí a velvyslanci při NATO.

Problémem bylo, že už před summitem Bushova urputnost evidentně vyvolala nereálná očekávání, přestože některé země (Německo následované například Francií a Belgií) dlouhodobě dávaly najevo svůj nesouhlas s tímto krokem.

Foto: Lubomír Světnička, natoaktual.cz

Americký prezident George Bush na summitu Severoatlantické aliance v Bukurešti.

Kvůli mechanismu konsensu bylo jasné, že pokud by i jediná země byla proti, na MAP mohou Ukrajina i Gruzie zapomenout. A v tomto bodě Angela Merkel evidentně nebyla ochotna ustoupit. Na druhou stranu si Aliance nyní musela zachovat tvář, oběma zemím vyslat jasný signál, že se s nimi v budoucnu počítá, a udržet je tak na ne vždy snadné cestě reforem.

Přinejmenším volbou slov v deklaraci ale Aliance nakonec Ukrajině i Gruzii vyšla maximálně vstříc. Zejména Polskem a Litvou těžce vydobytá - a zde na začátku citovaná - slova o tom, že se obě země „stanou členy NATO“, měla ocenit dosavadní úsilí těchto bývalých sovětských republik a dát jednoznačně najevo, že MAP pro ně není nekonečně daleko. To Aliance stvrdila přímo v deklaraci, kde uvedla, že ministři zahraničí MAP znovu zváží letos v prosinci. Podle některých poprvé (tj. posuzovat se bude před udělením MAPu vícekrát), podle jiných naposledy (obě země MAP v prosinci dostanou). Na výsledek si musíme počkat, nicméně do té doby může být ruský vlk spokojený.

I když se tedy NATO na udělení MAPu Ukrajině a Gruzii neshodlo, tak ve své až překotné snaze dát najevo alianční politiku otevřených dveří přítomní politici sepsali jakési obojetné prohlášení - odpůrci udělení MAPu Ukrajině a Gruzii jej mohou interpretovat jako vítězství, zatímco jeho zastánci naopak jako příslib dalšího pozitivního vývoje.

NATO a americký radar

Vzhledem k probíhající debatě v České republice ohledně toho, jestli má země začít spolupracovat s USA na systému protiraketové obrany, je pochopitelné, že pro Čechy byl jedním z neočekávanějších výsledků summitu postoj NATO k této bilaterální spolupráci.

Pravda, pro summit to vedle rozšiřování a zahraničních operací nebylo až tak zásadní téma.

Nicméně otázka obranných schopností zcela jistě patří k důležitým a bylo by chybou se domnívat, že ostatní členské země (kromě tedy Česka a Polska, kde je protiraketová obrana žhavým mediálním zbožím) toto téma ignorují. Vždyť nakonec se během jednání k tématu vyjádřily téměř všechny delegace.

A tak výslednou formulaci bukureštské deklarace ohledně vztahu NATO a amerického radaru zvědavě očekávali hlavně Češi (kvůli vnitropolitickým sporům) a Američané (i kvůli vnitropolitickým sporům v Česku). A výsledek bylo možné vcelku předvídat, protože až bude americký systém obrany proti balistickým raketám dlouhého doletu hotov, bude pro Evropu nepostradatelný. Sama jej totiž nyní není a nejspíš ani nebude schopná vyvinout. NATO tedy uznalo přínos amerického projektu, ocenilo navrhovanou česko-americkou spolupráci a pověřilo své plánovače vypracováním návrhů na možná propojení amerických a evropských (aliančních) systémů. V rámci daných mantinelů nemohlo dělat mnoho jiného, jelikož:

- silnější, více zavazující slova použít nelze, přece jen, evropské prvky amerického systému obrany proti střelám dlouhého doletu fungují zatím jen na papíře;
- jde o bilaterální vztah mezi ČR a USA;
- další vývoj protiraketové obrany NATO je na té americké více méně závislý, přičemž ten alianční (resp. jeho evropská část) ze vzájemného propojení systémů profituje více než ten americký.

Potud nešlo o nic převratného. Co lze považovat za poněkud překvapivé, je síla pozitivních výroků, které ze strany spojenců zazněly ve prospěch amerického návrhu. A to za prvé během rozpravy při zasedání NACu, kdy měli státníci nejen potřebu se k americkému návrhu vyjádřit, ale vesměs jej i podpořit - což bylo pro české představitele milé

překvapení. A za druhé, a především, v samotné deklaraci, v níž tato podpora nejjasněji zazněla ve dvou větách. Nejprve ve větě "Uznáváme proto významný přínos, jenž poskytne plánované umístění prostředků protiraketové obrany USA v Evropě k ochraně spojenců před balistickými raketami dlouhého doletu," kde je klíčové slovo "uznáváme" (recognize), které je nakonec tou silnější variantou (oproti například rovněž zvažovanému "bereme na vědomí"). A pak také ve větě "Hledáme způsoby, jak propojit tuto kapacitu se současným aliančním úsilím v oblasti protiraketové obrany, a to tak, abychom zajistili jeho úplnou integraci do budoucí alianční architektury protiraketové obrany," z níž jasně vyplývá, že NATO (Evropa) o propojení svých systémů s těmi americkými jednoznačně stojí.

I když jde v případě alianční podpory americkému projektu opět - jak je vidět - o maximum možného (uznání přínosu zatím vyvíjeného projektu), tak i přes pozitivní prohlášení zemí NATO nejde a nemůže jít o natolik silná slova, aby překonala rozpory na české politické scéně (je otázka, zda by je vůbec něco překonalo) a zaručila podporu americkému radaru u většiny českých zákonodárců. Na druhou stranu je zřejmé, že níže uvedené prohlášení „podpory“ NATO americkému systému je jediné možné řešení - bez něj by evropská část NATO proti balistickým raketám dlouhého doletu prostě chráněna nebyla.

Jak dál v Afghánistánu

Třetím hlavním tématem summitu byl největší operační úkol NATO v současné době, a sice mise v Afghánistánu. Nyní se tam stabilní a bezpečné prostředí pro rozvoj země snaží pod aliančním velením nastolit zhruba 50 tisíc vojáků ze čtyřiceti zemí.

Ovšem i když například Francie vyslyšela alianční volání po navýšení počtu vojáků v misi ISAF,

DOKUMENT:

Závěrečná deklarace summitu NATO v Bukurešti (odstavec 37)

„Šíření zbraní hromadného ničení představuje rostoucí hrozbu pro alianční síly, území a obyvatelstvo. Protiraketová obrana tvoří jednu ze součástí širší odpovědi k odvrácení této hrozby. Uznáváme proto významný přínos, jenž poskytne plánované umístění prostředků protiraketové obrany USA v Evropě k ochraně spojenců před balistickými raketami dlouhého doletu. Hledáme způsoby, jak propojit tuto kapacitu se současným aliančním úsilím v oblasti protiraketové obrany, a to tak, abychom zajistili jeho úplnou integraci do budoucí alianční architektury protiraketové obrany. Majíce na vědomí princip nedělitelnosti bezpečnosti spojenců a alianční solidaritu, uložili jsme Severoatlantické radě, aby pro kompetentní politické rozhodnutí na summitu v roce 2009 rozpracovala alternativy pro vybudování komplexní architektury protiraketové obrany, která rozšíří pokrytí na celé alianční území a obyvatelstvo, jinak nechráněné systémem USA.“

ze situace na zemi plyne, že z dlouhodobého hlediska je potřeba důraz v procesu zajišťování bezpečnosti přesunout z počtů vojáků jinam. To lze vyčíst i z nové strategie, kterou státníci v Bukurešti načrtli. Stojí na čtyřech principech, které se zaměřují zejména na to, jak lépe, rychleji a dlouhodoběji zajistit v zemi bezpečnost.

Prvním – nijak novým ale o to důležitějším – bodem je potvrzení dlouhodobosti aliančního závazku pomoci Afghánistánu. Takový závazek se stává nutností, protože se ukazuje, že původně relativně malá asistenční operace se postupně přetavila v masivní misi plnící bojové úkoly. Čili že stabilizace regionu bude náročnější, než se čekalo, neboť než bude možné afghánské vládě „pouze“ asistovat, je potřeba vyvinout značné úsilí na zajištění elementární bezpečnosti.

To má ale háček: alianční velitelé v Afghánistánu si stěžují na nedostatek jednotek, a to i přes to, že z počátečních několika tisíc vojáků jich je v zemi pod velením NATO padesát tisíc. Jenže pokud by stabilizace měla vypadat podobně jako na - za příklad dvanáctým - západním Balkáně v 90. letech (aspoň pokud jde o počty vojáků), muselo by vzhledem k rozsáhlosti území Afghánistánu být v zemi několik stovek tisíc mužů a žen v uniformě. To je ale zcela zjevně mimo možnosti NATO a je otázkou, zda by to nakonec mělo kýžený efekt. Pouze tímto směrem tedy cesta nepovede.

Druhým principem - který dilema prvního částečně řeší - **je odhodlání NATO pomoci vycvičit a vybudovat afghánskou armádu**, která bude moci v budoucnu přebrat alianční úkoly, a splnit tak podmínku nutnou k tomu, aby mezinárodní jednotky mohly v budoucnu zemi opustit. Stejně jako si humanitární organizace nemohou dovolit „vypěstovat“ příjemce pomoci závislé na neustálých dodávkách, bylo by kontraproduktivní mít afghánskou vládu závislou na přítomnosti mezinárodních jednotek.

Za třetí, v NATO konečně nahlas zaznělo - a dostalo se i do deklarace -, **že úspěch operace v Afghánistánu nezávisí jen na vojenském úsilí mezinárodního společenství.** Už na summitu proto byli přítomni zástupci dalších organizací - OSN, Evropské unie či Světové banky -, jejichž spolupráce je pro úspěch mise v Afghánistánu klíčová. Ukazuje se totiž, že bez uceleného přístupu ("comprehensive approach"), který by zahrnoval i ekonomické a sociální otázky rekonstrukce Afghánistánu, není možné zemi dovést ke stabilitě a bezpečnosti.

Na stále patrnější vzájemnou závislost civilní a vojenské asistence reaguje Aliance zvyšováním počtu provinčních rekonstrukčních týmů (PRT). Těch je ale zatím na tak velkou zemi stále málo. Navíc pro ně stále neexistuje jednotná koncepce, což se projevuje například nedostatky v komunikaci, nedostatečným mandátem, obvykle krátkodobým působením apod. Důsledkem pak může být nedostatečná podpora a důvěra místních těmto aktivitám - vzhledem k bezpečnostní situaci je sice nutné civilní experty PRT týmu doplnit o vojenskou část, která bude zajišťovat jejich bezpečnost, to ale místní vnímají zkresleně (je cílem PRT rozvojová pomoc nebo boj s terorismem?). Je tedy nutné se rázněji zaměřit i na komunikaci s veřejností, a to jak v Afghánistánu, tak v okolních zemích a koneckonců i ve členských zemích NATO.

Čtvrtým bodem a novinkou, která se rovněž stále více dostává do popředí, je deklarovaná **potřeba silnější spolupráce se zeměmi sousedícími s Afghánistánem.** Státníci měli na mysli zejména Pákistán, odkud do Afghánistánu stále proudí podpora odpůrcům demokratického režimu, přičemž spolupráce NATO s Pákistánem - zejména jde-li o případná opatření na pákistánském území - poměrně vážne. Jenže bez spolupráce Pákistánu se stabilizace Afghánistánu, kde je nejhorší bezpečnostní situace právě podél společné hranice, nedosáhne. Nelze opomenout ani další afghánské sousedy, jako Uzbekistán a Turkmenistán, jejichž prezidenti mimochodem na summitu v Bukurešti byli přítomni a jejichž spolupráci NATO potřebuje k otevření nové zásobovací cesty pro své jednotky.

Afghánistán tedy je a pravděpodobně ještě dlouho bude prioritou aliančního úsilí. Bez přítomnosti mezinárodních jednotek by se situace v zemi zlepšovala pomaleji, pokud by se přímo nezhoršovala. Na druhou stranu se v některých provinciích nedaří zajišťovat bezpečnost tak, aby byla možná rekonstrukce v požadované míře. I když posilování vojenské přítomnosti bude zřejmě v krátkodobém horizontu nevyhnutelné a lze jen kvitovat příslib Francie a dalších zemí své kontingenty posílit, z dlouhodobého hlediska je třeba rozpracovat a posílit civilní programy rekonstrukce, do celého procesu obnovy země více zaangažovat místní obyvatele a zintenzivnit s nimi komunikaci.

Vlk a koza

Země kandidující na vstup do NATO dopadly dvě ku jedné, vlk bažící po rozšiřování se nažral, ale jedno sousto mu hrdlem neprošlo. Jednoznačné nespokojení s výsledky summitu tak mohou v tuto

chvíli být Makedonci, kteří pozvánku ke členství nedostali, i když jej měli na dosah.

Mimočodem, o tom, jak horká je balkánská krev našich skoro-spojenců a jak nelibě tento „řecký podraz“ nesou, se měl příležitost přesvědčit i generální tajemník Scheffer. Když na tiskové konferenci oznámil rozšíření o Albánii a Chorvatsko, skupinka asi deseti přítomných Makedonců se zvedla a s hlasitými výrazy nesouhlasu prošli kolem Schefferova řečnického pultíku ven ze sálu. Slova evidentně zaraženého Scheffera ve smyslu „Nejdříve hovořím já, děkuji“, zastihla rozčilené Makedonce až daleko v útrobách Ceausescova paláce, v němž se summit konal.

Ostatní účastníci summitu mohou být rovněž nespokojeni, ale jejich vlk nehladoví a koza netrpí. Mají totiž i důvody hodnotit summit pozitivně. Američané sice neprosadili MAP pro Gruzii a Ukrajinu, ale získali požehnání NATO pro rozšíření své protiraketové obrany do Evropy. Gruzínci a Ukrajinci sice nedostali MAP, ale zase mají v kapse neoficiální příslib, že by se tak mohlo stát už letos v prosinci. Rusko sice s nelibostí nese rozšiřování NATO a protiraketového deštníku USA, pro tentokrát ale NATO couvlo od udělení MAPu Ukrajině a Gruzii, a tak prezident Vladimir Putin mohl na svém prvním a posledním summitu NATO vystupovat jako smířlivý státník usilující o vzájemnou spolupráci. Vlk možná lehce poobědval, koza každopádně zůstala v jednom kuse.

Alianci jako takové asi největší radost udělali Francouzi, kteří jednak nabídli posily pro ISAF a jednak se nechali slyšet, že se nejspíše na dalším summitu vrátí do integrované vojenské struktury NATO.

Afgánistánu se zase dostalo ujištění, že do stabilizačního úsilí NATO napře maximum své energie. Nakročeno je sice správným směrem, ale není jisté, jestli „maximum“ znamená „dostatek“ a hlavně jestli a jak bude fungovat bezpodmínečná koordinace s ostatními (civilními) zahraničními aktéry. Při pohledu na nepřilíš mohoucí OSN, skřípající spolupráci NATO a EU (viz problém Kypru) a slabou pozici prezidenta Karzáiho nemají ani posílené jednotky ISAF příliš nadějně vyhlídky na to, že odejdou ze stabilní země v dohledné době.

Nejvíce spokojeni se summitem se tak (pochopitelně vedle Albánců a Chorvatů) mohli cítit Češi. Zahraničně-politické cíle (rozšiřování NATO) se v přijatelné míře daří plnit a hlavně se Aliance nechala slyšet, že proti americkému radaru v Brdech nic nemá, ba naopak. Vlk hladovějící po podpoře Aliance americkému radaru jakožto argumentu pro schválení smlouvy se nažral, ale politická koza, mátožně vrávorající ve větru výzkumů veřejných mínění, zůstala jako na potvoru celá.

Z pohledu Aliance to tedy nebyl špatný summit, NATO se v několika ohledech posunulo kupředu. Třídenní schůzce lze ale vyčítat, že bylo možné udělat více. ●

Jedním z hlavních témat summitu byl Afghánistán. Proto se v Bukurešti sešli i generální tajemníci NATO a OSN s afghánským prezidentem Hamídem Karzáím.

Český rekonstrukční tým započal s obnovou Lógaru

Češi poprvé sestavili a vedou svůj vlastní provinční rekonstrukční tým v Afghánistánu

Ivan Zít

Zatímco první čtvrtletí letošního roku proběhlo ve znamení přesunu a zprovoznění českého provinčního rekonstrukčního týmu (PRT) působícího od března ve východoafghánské provincii Lógar, nyní se již plně etabloval a zahájil konkrétní rozvojovou pomoc v této asijské zemi. Konec dubna byl bohužel poznamenán již druhou smrtí českého vojáka v Afghánistánu ve velmi krátké době.

ČR otevřela velvyslanectví v Kábulu

S koordinací projektů a jednáním s afghánskou administrativou by mělo rekonstrukčnímu týmu pomoci i nově otevřené velvyslanectví a jeho šéf Jiří Nekvasil, který bude v Kábulu působit jako první český velvyslanec. Ten zdůraznil, že „každý projekt by měl být projektem, který chce afghánská strana“. Proto se zahájení činnosti PRT neobešlo bez počáteční analýzy provincie a seznámení se s aktuální situací ve všech sedmi distriktech. Od jejich představitelů civilní inženýři PRT zjišťovali, co potřebují a na které projekty by se měli soustředit. O tom, že se nejednalo vždy o jednoduché výjezdy, svědčí i to, že ačkoli má celá provincie Lógar zhruba rozlohu Pardubického kraje, do nejbližšího distriktu Azra trvá cesta po zemi devět hodin. Infrastruktura a stavba silnic proto též patří mezi věci, jimž se český PRT bude věnovat. Nicméně jako prioritní oblasti byly po vyhodnocení sesbíraných informací označeny školství, zdravotnictví a zemědělství.

Na těchto oblastech se Češi shodli s Američany, na jejichž práci v Lógaru navázali a po nichž převzali soubor 12 vytipovaných projektů. Ty jsou placené ještě americkou stranou, ale jejich realizace spočívá zcela na českém týmu. V současnosti tak např. finišuje výstavba dívčí školy v okrese Čarch a nemocnice v okrese Mohammed Agha. Ve správním centru provincie Pol e'Alamu byla zase zahájena výstavba všeobecné kliniky, která rozšíří kapacitu stávající nemocnice o dalších 20 lůžek v ženské a mužské části, laboratoř, pokoj pro sestry, vakcinační místnost, sterilizační místnost a lékárnu.

Rekonstrukce ano, nové věci spíše ne

Zároveň se rozjíždí první projekty za české peníze. V jejich první vlně je šest škol, u nichž jsou již podepsány smlouvy s místními dodavateli. Většinou se jedná o různé velké rekonstrukce stávajících objektů, u kterých je někdy potřeba jen vyměnit okna či udělat rozvod vody, někdy se bude dostavovat část pro dívky. Do stavby nových

škol se však český PRT pouštět nehodlá, a to z několika důvodů. „Jednak na to není požadavek afghánské ministerstva školství, jednak se pro další školy již nedostávají učitelé a jednak je budování jakýchkoli nových objektů značně komplikováno nevyjasněným pozemkovým vlastnictvím,“ řekla v rozhovoru pro NQR Ester Lauferová, koordinátora českého PRT v Afghánistánu. Důležitým specifickým rekonstrukcí škol je rovněž to, že musí probíhat za stálého provozu, aby nebyla přerušena výuka.

Další oblastí, na kterou se Češi zaměří, je vodohospodářství. Právě přístup k vodě je v zemi, kde se více než 85 % obyvatel žije zemědělstvím, naprosto klíčový. Dalším chystaným projektem je proto rekonstrukce jedné z lógarských přehrad, výstavba jezů k zadržování vody z jarního tání a obnova karézů, tradičních podzemních kanálů k přivádění spodní vody. „Afghánci nás sami požádali, abychom je v zimě, až nebudeme moci stavět, naučili, jak ty jezy udržovat a jak s nimi zacházet dál. Toto je také jednou z možností, jak tyto stavby ochránit a zaručit jim delší životnost, když si je místní komunita vezme za své,“ vysvětluje Lauferová.

Pokud nemají budovy dostatečnou kapacitu, školní výuka probíhá ve stanech.

Foto: Karla Štěpánková, PRT Lógar

Problém č. 1: Bezpečnost

Jako všude v Afghánistánu je i v Lógaru jedním z nejdůležitějších témat bezpečnost, přestože se zde nepěstuje opium, nedochází zde k bojům s Talibanci a ani tudy nevede žádná významná stezka spojující Afghánistán s Pákistánem. Důkazem toho je i smrt českého vojáka, člena armádní části PRT, který zahynul koncem dubna poté, co jeho vozidlo při návratu z akce na základnu Shank zasáhl nastražený výbušný systém.

Problému bezpečnosti si byli samozřejmě vědomi již Američané, od nichž čeští vojenští specialisté převzali výcvik instruktorů afghánské národní policie. "Rádi bychom výcvik Afghánské národní policie obohatili o další dovednosti důležité pro činnost policie," uvedl kapitán Ladislav Jareš, který má výcvik místních policistů na starosti. Čeští specialisté již mají zkušenosti s výcvikem policie v Iráku. "Je to hodně podobné. V Iráku také většina místních policistů neuměla ani číst, ani psát. Výuka musí být hodně názorná," konstatoval jeden z instruktorů Petr Fürst.

Jako další projekt PRT týmu v Lógaru půjde ke schválení vybudování hlídkových stanovišť, aby bylo vycvičené policisty kam umístit. Pokud to situace dovolí, přibude k tomu i dostavba dvou distriktních policejních center, dodává Lauferová.

Nicméně právě bezpečnostní situace se v poslední době podle Lauferové mírně zhoršila, přestože se počátkem června podařilo jednotkám afghánské armády při rozsáhlé operaci zabít Maulawa Abdula Malika, vysoce postaveného velitele Talibanu v provincii Lógar. Malik byl podle afghánských úřadů zodpovědný za řadu bombových útoků, vypálení dvou dívčích škol či vyhrožování místním lidem, kteří navštěvovali počítačové kurzy a výuku angličtiny. Po jeho odstranění se tedy čekalo spíše zklidnění situace, omezení povstaleckých útoků a vytvoření bezpečnějšího prostředí pro místní obyvatele.

Kromě zmíněných projektů se Češi v Lógaru věnují i některým menším či krátkodobějším. Díky českému naftovému generátoru byla například zavedena elektřina ve městě Baraki Barak. Nebo uprchlíci vracějící se z táborů v Pákistánu usazení ve vesnici Bala Qal Vaziv obdrželi humanitární pomoc. Český PRT tak má zřejmě výborně nakročeno k tomu, aby, jak si přeje šéf jeho civilní části Václav Pecha, po něm příští rok v únoru zůstal dobře nastavený systém fungujícího civilního PRT, který má dobré vztahy s místní komunitou, a aby tak byla otevřena cesta pro další činnost, která potrvá ještě několik let. ●

Více informací o českém provinčním rekonstrukčním týmu v Lógaru můžete nalézt ve speciální příloze na www.natoaktual.cz.

Čeští vojáci provinčního rekonstrukčního týmu se podílejí na výcviku afghánských policistů.

Informační centrum o NATO

Informační centrum o NATO (IC NATO) je jediným specializovaným pracovištěm v České republice tématicky zaměřeným na komunikaci s širokou veřejností nejenom o Severoatlantické alianci, členství České republiky v ní, ale samozřejmě i dalších aspektech bezpečnostní problematiky.

IC NATO bylo otevřeno v Praze v roce 2002 jako první zařízení svého druhu v členských zemích NATO. Zřizovatelem IC NATO je [Ministerstvo zahraničních věcí České republiky](#) a provozovatelem je pak od roku 2003 nevládní organizace [Jagello 2000](#).

IC NATO nabízí:

- **zodpovězení dotazů** z oblasti bezpečnostní politiky
- **oficiální publikace NATO** (zdarma k dispozici)
- **vypracování odborných prezentací**
- **všechny české publikace**, které se zabývají problematikou NATO a České republiky
- **aktuální české i zahraniční knihy** týkající se bezpečnostní problematiky
- **multimédia (DVD, CD-ROMy, videokazety)** s odbornou tematikou NATO a možnost jejich shlédnutí
- **periodika** zabývající se NATO, vojenskými, bezpečnostními a mezinárodními otázkami (v tištěné i elektronické podobě)
- **odkazy na zdroje na internetu** (online dokumenty, studie...)

Speciální nabídka pro knihovny a školy:

- **distribuce publikací o NATO, přednášky o NATO, meziknihovni výpůjční služba, rešerše**

Součástí IC NATO je **knihovna se studovnou**, jejíž fond čítá téměř **dva tisíce** odborných publikací, které tvoří unikátní sbírku. Fond je zaměřen primárně na vývoj NATO v posledních letech a také na aktuální bezpečnostní otázky, boj proti terorismu atd. Většinu fondu tvoří zahraniční publikace. Pro návštěvu knihovny a studium materiálů **není třeba registrace**, stačí knihovnu kdykoli v otvíracích hodinách navštívit. Využívat fondu knihovny lze pouze **prezenčně, knihy se nepůjčují**. Pro práci s knihami jsou k dispozici počítače (MS WORD) a kopírka, pro výzkumníky též přístup na internet. Vyhledávat ve fondu knihovny lze v **online katalogu** (www.natoaktual.cz v sekci Knihovna).

Informační centrum o NATO

Rytířská 31
110 00 Praha 1
www.natoaktual.cz
info@natoaktual.cz
tel.: +420-221-610-295
fax.: +420-221-610-121

Otevírací doba:

pondělí	9 – 12	13 – 17
úterý	9 – 12	13 – 17
středa	9 – 12	13 – 17
čtvrtek	9 – 12	13 – 17
pátek	9 – 14	

Jiří Šedivý: Vojenské plánování NATO už není definováno jasným ohrožením

Rozhovor s náměstkem generálního tajemníka NATO pro obrannou politiku a plánování
Petr Zlatohlávek

Se změnou bezpečnostního prostředí a narůstající nepředvídatelností hrozeb se transformuje i proces obranného plánování NATO. Nyní se postupuje na základě bezpečnostních analýz a zkušeností z operací. „Hlavně se spoléháme na plánování obecných scénářů. Máme několik obecných scénářů možných operací, nazýváme je ‘úroveň ambicí’. K nim se pak snažíme sestavit generické vojenské schopnosti. To je rozdíl oproti minulosti, kdy bylo vojenské plánování definováno jasným ohrožením,“ říká Jiří Šedivý, první Čech na postu náměstka generálního tajemníka NATO.

Jste náměstkem generálního tajemníka NATO a vedete divizi pro obrannou politiku a plánování. Co je konkrétně náplní Vaší práce?

Moje divize se zabývá především plánováním sil. To spočívá ve sledování a hodnocení plánů na rozvoj sil jednotlivých členských států, ale i zemí zapojených do aliančních partnerství, pokud o to projeví zájem. Základním nástrojem v tomto procesu je výkaz ve formě dotazníku obranného plánování, který jednotlivé členské státy vyplňují ve dvouletých intervalech. Měl by to být vyčerpávající přehled veškerých sil a jejich schopností, které dávají potenciálně k dispozici Alianci. Je to velice podrobný popis kvantitativní i kvalitativní. To není nic nového a probíhá to tak v NATO dlouhá desetiletí.

Co konkrétního si máme představit pod pojmem „obránného plánování“, o jaký jde proces?

Znamená to především výše popsanou koordinaci jednotlivých národních příspěvků do rezervoáru aliančních sil. Dalším úkolem je příprava nových koncepcí – definovat a dojednat ve výborech alianční rámce pro posilování stávajících schopností nebo rozvoje nových. Na začátku letošního roku jsme například dokončili práci na prvním strategickém rámcovém dokumentu týkajícím se

kybernetické bezpečnosti. Všechny dokumenty vznikají z neformálních debat na základě přímé zkušenosti s nějakým problémem. Pak následují konzultace, při kterých se posuzuje závažnost tématu, zda je vhodné k předložení k formální debatě. Pak vznikne první koncepce, která definuje základní faktory daného problému, a na jejím základě se rozdělí činnosti, rozvoj schopností a zadají akční plány týkající se reakce na původní problém.

Pokud se nemýlím, spadá do náplně Vaší práce i problematika zbraní hromadného ničení.

Oblasti zbraní hromadného ničení se naše divize rovněž zabývá. Máme na starosti skupinu jaderného plánování a také pod nás částečně spadá Centrum pro zbraně hromadného ničení. V rámci těchto činností se bavíme o začlenění jaderných zbraní do celkového obranného schématu Aliance. Předsedáme rovněž diskuzím o ohrožení zbraněmi hromadného ničení. Sem spadá i naše práce spočívající ve zprostředkování debaty o protiraketové obraně mezi členskými státy NATO.

Objevila se v rámci Vaší práce v poslední době nějaká novinka?

Novinek je celá řada: již zmíněná kybernetická obrana, diskutujeme možné funkce NATO v oblasti energetické bezpečnosti, koordinaci s civilními složkami v operacích nebo obranu proti improvizovaným výbušným zařízením, které jsou nyní hlavní příčinou smrti či zranění našich vojáků v Afghánistánu.

Mne je také zaujala intenzivní transformace v oblasti logistiky, jejíž civilní část rovněž zabezpečuje moje divize. Ta vyplývá hlavně z potřeb našich operací, které probíhají na třech kontinentech a ve kterých slouží více než 70 000 vojáků. Největší a nejnáročnější z nich je

Náměstek generálního tajemníka NATO Jiří Šedivý

Foto: Lubomír Světnička, natoaktual.cz

samozřejmě Afghánistán, kde jsou nároky na logistiku bezprecedentní.

Čemu se přesně věnuje civilní část logistiky?

Logistika má civilní i vojenskou organizační složku, které úzce spolupracují. Naše civilní část logistiky zajišťuje vytváření koncepcí a koordinaci pro racionalizaci praktické části, již je přeprava vojáků, výstavba základen, ale i zajištění zdravotnických služeb, kontraktů s místními dodavateli vody, potravin, paliv, opravy a náhradní díly pro techniku.

Všeobecně se ví, že NATO nerado porovnává jednotlivé členské země mezi sebou, ale zkoumáte kromě zmíněných dotazníků pro NATO nějak i vývoj obranných sil v rámci jednotlivých zemí?

Ano, samozřejmě a velmi podrobně. Kromě onoho vykazování zároveň srovnáváme pokrok jednotlivých členů v rozvoji a modernizaci sil, a to na základě jejich vlastních závazků, které tyto země samy definují ve smyslu zvyšování příspěvků pro Alianci. Ty samé ukazatele srovnáváme i u partnerů – nyní nejintenzivněji u Ukrajiny a Gruzie.

Mimochodem Ukrajina a Gruzie – na summitu v Bukurešti se mluvilo o tom, že pozvánku do programu Akční plán členství dostanou obě země v prosinci. Znamenalo to něco pro Vás?

Pro moji divizi vyplynul z Bukurešti jednoznačný úkol – zintenzívnit spolupráci na obranných reformách v těchto dvou státech. Severoatlantická aliance jim poskytuje rady, know-how, experty a hodnocení pokroku.

Ale vraťme se k tématu: lze vysledovat nějaké trendy ve vývoji ozbrojených sil členských zemí Aliance nebo v tom, co se vyčleňuje pro Alianci?

V současnosti probíhá velká debata o použitelnosti vojenských sil v operacích. Ta je měřena jejich schopností být dopraveni, nasazeni a udrženi mimo vlastní území. Existují kritéria a cílové milníky, ke kterým by členské země měly směřovat. Například v oblasti nasaditelnosti je od roku 2004 závazek, že 40 procent pozemních sil by mělo být nasaditelných v zahraničí a 8 procent by mělo být přímo nasazených nebo vyčleněných pro Síly rychlé reakce. Toto je základní všeobecný trend. Zvyšuje se počet okamžitě nasaditelných sil. Debata probíhá i o širší koordinaci s dalšími organizacemi, jako je Evropská unie, OSN nebo OBSE, které mohou poskytnout jiné schopnosti. Diskutuje se také otázka, zda má Severoatlantická aliance rozvíjet i své vlastní civilní schopnosti. Například provinční rekonstrukční týmy v Afghánistánu jsou kombinací vojenských ochranných a rozvojových činností.

O tom, zda toto má být všeobecný budoucí trend v Alianci však zatím shoda nepanuje.

Do jaké míry se vůbec potřeba dosažení konsenzu promítá do plánování a výkonnosti Aliance obecně v situaci, kdy se stále rozšiřuje počet jejích členů?

To nedokážu posoudit, protože nemám potřebná srovnání fungování NATO dnes a dříve. Dosažení konsenzu bylo však vždy složité, a to i při menším počtu členských států. Neplatí tedy přímá úměrnost mezi zvyšováním počtu členů a větší obtížností při dosahování konsenzu. Často totiž ti členové, kteří jdou proti většině, jsou právě staří členové Aliance.

Jak velkou roli při rozšiřování NATO hrají kritéria Vaší divize - například při přijetí Chorvatska a Albánie?

Při každém rozšiřování hrála roli celá řada faktorů – stabilizační, geopolitický, začlenění do Aliance je impulzem pro další demokratizaci vstupující země. A samozřejmě se od nováčků očekává, že budou přispívat do celého spektra činností Aliance, zejména do operací. Zde je nutno říct, že dnes všichni partneři přispívají do operací, i země jako je Finsko a Švédsko, jejichž cílem není vstup do NATO.

Když se podívám na to, o čem všem hovoříte, vypadá působení Vaší divize značně rozmanitě.

V kostce je úkolem obranného plánování vytvořit celistvé portfolio vojenských schopností Aliance tak, aby byla schopna sestavovat z jednotlivých příspěvků členských států síly, které by byly striženy na míru potřebám jednotlivých operací.

Jak je sestavení takového portfolia těžké? Bezpečnostní prostředí je stále méně a méně předvídatelné.

Roli hraje částečně zkušenost z minulosti, ale to může být i zavádějící. Vždy se musí pracovat na základě poučení z bezprostředních operací. Pak se postupuje podle bezpečnostních analýz možného vývoje bezpečnostního prostředí a hlavně se spoléháme na plánování obecných scénářů. Máme několik obecných scénářů možných operací, nazýváme je „úroveň ambicí“. K nim se pak snažíme sestavit generické vojenské schopnosti. To je rozdíl oproti minulosti, kdy bylo vojenské plánování definováno jasným ohrožením. Dnes se soustředíme na pružné schopnosti, které je možné vkládat do určitých potřebných a proměnlivých konfigurací. V současnosti neumíme předvídat přesně scénáře použití našich sil. Snad více než kdy před tím platí to, co řekl Henry Kissinger: prognózování je vždy ošidné, zejména jde-li o budoucnost. ●

Zahranční mise českých vojáků: nástup Afghánistánu, Bosna v cíli

I přes skončení mise v Bosně se nyní zahraničních misí účastní na tisíce českých vojáků

Ivan Zít

Poslední čeští vojáci působící na území Bosny a Hercegoviny se vrátili do vlasti, mnoho jejich kolegů naopak odcestovalo do misí v nebezpečných provinciích Afghánistánu. Češi ale též pomáhají s výcvikem v Iráku a zajišťují bezpečnost v Kosovu. Přinášíme shrnutí aktuálních zahraničních misí Armády České republiky (AČR) a změn, které v nich v uplynulém čtvrtletí nastaly.

Bosna: EU snižuje stavy, Češi končí

Díky stále se zlepšující situaci v Bosně a Hercegovině může Evropská unie postupně snižovat počty vojáků účastnících se operace Althea. Symbolickým stažením vlajky před velitelstvím v Sarajevu tak skončila po dvanácti letech i mise českých vojáků. Na závěr ceremoniálu účastníci odhalili pamětní desku se jmény českých vojáků, kteří přišli během operací na území Bosny a Hercegoviny o život. V posledních měsících však v oblasti působili už jen čtyři čeští důstojníci v řídicích a odborných funkcích na hlavním velitelství EUFOR v Sarajevu. Poslední český kontingent o síle 46 vojáků, kteří střežili velitelství mnohonárodních sil v Tuzle, stáhla armáda loni v létě.

Mise v Bosně a Hercegovině patří v historii české armády k nejstarším. Nejprve se Češi účastnili mezinárodních operací IFOR a SFOR pod hlavičkou NATO, po převzetí mírové mise Evropskou unií pokračovali v činnosti v rámci mise Althea. Po celou dobu svého nasazení čeští vojáci zodpovídali za ochranu základny a velitelství v Tuzle. V roce 2005 pak v misi působila vrtulníková jednotka se dvěma stroji Mi-17. Čeští letci prakticky celý rok zajišťovali letecký průzkum a přepravu osob a materiálu pro mezinárodní síly. Během svého působení nalétali přes 920 hodin, přepravili přes 4 500 osob a přes 70 tun materiálu. Od roku 1996 do konce června 2007 se v operacích NATO a Evropské unie na území Bosny a Hercegoviny vystřídalo 6 750 příslušníků české armády.

Kosovo: Dvojitý povolání záložní roty

Na Balkáně však Češi nadále působí, a to v odtržené srbské provincii Kosovu. Ta v polovině února jednostranně vyhlásila nezávislost, což sebou přineslo vlnu násilností ze strany nespokojených Srbů. Vyhrocená situace panovala především v Kosovské Mitrovici, která se změnila takřka ve válečnou zónu, a na srbsko-kosovských hranicích, kde zasahovali i čeští vojáci záložní roty. Ta byla

v síle 116 mužů znovu povolána i v polovině května, týden po parlamentních volbách ve Srbsku, v nichž zvítězily proevropské strany. Úkolem záložní roty, jež musí do mise vyrazit do pěti dnů od aktivace, byla především výpomoc jiným národním rotám v rámci Mnohonárodního úkolového uskupení Střed MTF-C (*Multinational Task Force – Center*). Kromě patrolování a zřizování kontrolních stanovišť též monitorovala situaci na rizikovém provinciálním přechodu Gate 4, kde byla neustále nasazena jedna celá četa. Do vlasti se záložní rota vrátila počátkem července. V polovině měsíce ji následoval i celý 12. kontingent AČR v silách KFOR 430 vojáků, kteří v Kosovu působili od ledna.

Irak: Výměna kontingentů a změna úkolů

Rovněž v Iráku proběhla výměna kontingentů. V tomto případě se ale nejednalo o pouhé nahrazení. Zhruba 100 příslušníků 4. kontingentu zajišťovalo od prosince do června ostrahu mezinárodní základny v jihoirácké Basře. S jejich stažením však tamní působení českých vojáků skončilo a skončilo i působení české armády koaličních silách MNF (*Multi-National Force*).

Tři Češi ale nadále slouží na velitelství výcvikové mise NATO NTM-I (*NATO Training Mission – Iraq*) v Bagdádu. Na americko-iráckou základnu al-Tájí navíc počátkem července dorazilo čtrnáct instruktorů pátého kontingentu AČR. Ti se budou podílet na výcviku příslušníků irácké armády, jež budou učit zacházet s tanky T-72 a s bojovými vozidly pěchoty BVP-1.

Celkem je tedy nyní v Iráku 17 českých vojáků, všichni z nich působí v rámci NMT-I.

Afghánistán: nasazení chemiků i speciálních sil

V prvním čtvrtletí roku odletělo do Afghánistánu téměř 200 vojáků, kteří se nyní v provincii Lógar starají o ochranu českého provinčního rekonstrukčního týmu (PRT). Spektrum českého působení v této zemi je však mnohem širší.

Na základě dohody oficiálně podepsané ministryní obrany Vlastou Parkanovou a jejím slovenským protějškem Jaroslavem Baškou na summitu NATO v Bukurešti se ke 4. kontingentu AČR působícímu v Kábulu připojilo sedm slovenských chirurgů.

Ti budou pomáhat v české polní nemocnici, jež tvoří největší část kontingentu (81 vojáků) a která slouží už od jara 2007 k ošetřování vojáků ISAF zraněným v bojích s povstanci. Kromě toho k úkolům českých lékařů ale patří i školení zdravotnického personálu afghánských bezpečnostních sil.

Druhou nejpočetnější skupinou v kontingentu je chemická jednotka (13 vojáků), která se stará o vyhodnocování radiační, chemické a biologické situace pro velitelství ISAF. V dubnu též začal na kábulském letišti pracovat tým osmi českých letců, kteří zaučují afghánské piloty a techniky, jak udržovat a zacházet s vrtulníky Mi-17 a Mi-24. Ty rovněž pocházejí z České republiky, která afghánským vzdušným silám darovala 12 vyřazených vrtulníků, jež budou postupně předány do poloviny roku 2009. První tři stroje afghánští představitelé převzali loni v listopadu, další tři počátkem července. Česko tak pomáhá se vzkříšením afghánských vzdušných sil. "Místní piloti jsou velmi zkušení. Někteří mají nalétáno i tisíce hodin," uvedl praporečkář Ivan Skácel. Někteří již v osmdesátých letech bojovali po boku Rusů proti povstalcům a další pak i proti Talibanu. Slabinou afghánských vzdušných sil je ale údržba strojů a nedostatek potřebného nářadí pro techniky. Problémem je i to, že staří a zkušení technici nechtějí ze strachu o ztrátu zaměstnání zaučit mladší kolegy. Hlavním úkolem českých letců tak je vytvoření efektivního systému výcviku posádek a techniků afghánské armády. Především pozemní personál chtějí naučit, jak pravidelně udržovat a kontrolovat leteckou techniku, aby byl provoz bezproblémový.

Na kábulském letišti dále působí i česká meteorologická skupina (4 vojáci), která se spolu s kolegy z dalších čtyř států v nepřetržitém směnném provozu stará o meteorologické zabezpečení vzdušných i pozemních operací ISAF. K provozu letiště přispívají i dva Češi působící v týmu pro řízení letového provozu a výčet příslušníků kontingentu dovršují tři vojenští policisté, jejichž úkolem je ochrana osob kontingentu při přesunech mimo základnu kábulského letiště či pořádková služba a kontrola zákonů.

Podobné úkoly má i zhruba 30 příslušníků elitní jednotky vojenské policie SOG (*Special Operation Group*), která zajišťuje ochranu osob a významných objektů pro britskou brigádu v neklidné provincii

Hílmand na jihu Afghánistánu. Minulá rotace této jednotky, která se do vlasti vrátila v dubnu, byla poznamenána úmrtím jednoho vojáka, který zahynul po sebevražedném atentátu na konvoj sil ISAF.

Koncem dubna navíc Parlament schválil vyslání další jednotky, 601. skupiny speciálních sil z Prostějova. Sto elitních bojovníků tak od května do konce roku působí v protiteroristické operaci Trvalá svoboda (*Enduring Freedom*) a pod velením Američanů se zapojí i do přímých bojových akcí proti Talibanu. Skupina speciálních sil již v Afghánistánu působila v letech 2004 a 2006, kdy se účastnila prvních dvou skutečně bojových operací české armády od konce druhé světové války. Podařilo se jí tehdy mimo jiné dopadnout dva významné polní velitele Talibanu a vysloužila si vysoké hodnocení i od nejvyšších amerických velitelů. Proto si ji nyní Spojené státy opět vyžádaly a zaplatí její přesun do Afghánistánu, kde ji budou i logisticky podporovat.

Další novou jednotkou, která odcestovala v červnu do provincie Uruzgán, je kontingent 63 vojáků z pěti útvarů, především z 31. brigády radiační, chemické a biologické ochrany z Liberce. Spolu s nimi se do Afghánistánu vydali také jednoroční afghánský chlapec a šestileté děvče, kteří se v Česku podrobili v rámci humanitárního programu Medevac operaci srdce. Až do prosince bude úkolem kontingentu ostraha nizozemské základny Camp Hadrian, na níž sídlí holandský provinční rekonstrukční tým, a opěrného bodu chránícího dva heliporty, jež se nacházejí mimo opevněný prostor základny. Provincie Uruzgán patří mezi nebezpečné oblasti Afghánistánu, přímo totiž sousedí s provinciemi Kandahár a Hílmand, kde probíhají nejtvrďší boje mezinárodních sil s povstanci Talibanu. Jednotka je proto kromě standardních prostředků vybavena i dvěma pancéřovanými vozidly s rušičkami dálkově odpalovaných náloží a kulometry.

"V současné době je tam situace klidná. Žádné větší útoky na holandské základny nejsou," řekl už dříve velitel kontingentu Miroslav Brázda. Podle něj se ale jeho muži vzhledem k bezpečnostní situaci v oblasti "podobným incidentům zřejmě nevyhnou". O pomoc při ostraze základny požádalo Nizozemí, protože očekává, že v druhé polovině roku nebude mít dostatek vlastních sil. Pomoc už přislíbili kromě Čechů i Slováci a Australané.

Česká republika má tedy v Afghánistánu zastoupení jak v americké protiteroristické operaci Trvalá svoboda, tak v alianční mírové a asistenční misi ISAF a v pěti různých jednotkách tam působí na 500 českých vojáků, což oproti době před třemi měsíci představuje téměř 50% nárůst.

Závěrem: Nezapomínejme na OSN

Jednoduchým součtem zjistíme, že česká armáda má nyní ve vyjmenovaných misích téměř tisíc vojáků, z nichž většina připadá na mise Severoatlantické aliance v Afghánistánu a Kosovu. Je nutno říci, že na stát o velikosti České republiky to není malé číslo, zvláště vezmeme-li v úvahu, že vojáci v misích pravidelně rotují, a tak ve skutečnosti je připraveno na působení v zahraničí několik tisíc vojáků.

Zároveň je potřeba zmínit i 13 pozorovatelů, jež působí v misích OSN v Gruzii, Demokratické republice Kongo, Libérii, Afghánistánu a Kosovu, kteří jsou rovněž neopomenutelným příspěvkem AČR k úsilí mezinárodního společenství o zlepšení bezpečnostní situace v daných oblastech. ●

O čem se psalo před pěti lety ...

18.7. 2003

Aliance stojí před těžkou misí

Lubomír Světnička

Vojáci NATO neopustí Kábul, dokud nesplní v Afghánistánu svůj úkol. Ujistil generální tajemník aliance George Robertson šéfa afghánské diplomacie Abdulláha Abdulláha, který před nacházejícím převzetím velení mise ISAF přiletěl do Evropy informovat Alianci o současné situaci ve své zemi.

Ministr zahraničí afghánské prozatímní vlády Abdulláh Abdulláh ve středu navštívil centrálu Severoatlantické aliance v Bruselu, kde se setkal s velvyslanci a generálním tajemníkem Georgem Robertsonem.

Poprvé v historii se také oficiální představitel afghánské vlády zúčastnil zasedání Severoatlantické rady. Hlavním bodem jeho jednání s představiteli aliance byla mírová operace ISAF, kterou NATO převezme 11. srpna. George Robertson ujistil afghánského ministra, že NATO neopustí Kábul, dokud nesplní svůj úkol.

Tím je především udržení stability v zemi, ochrana prozatímní vlády a pomoc při rekonstrukci válkami zničené země.

"Má za sebou operace v Bosně, Kosovu a Makedonii a jsme připraveni nyní přijmout svou roli v Afghánistánu," prohlásil Robertson s tím, že vojenští velitelé NATO jsou si plně vědomi rizik, které mise s sebou ponese včetně stále častějších útoků přívrženců bývalého vládního hnutí Taliban na vojáky mírové mise.

K možnému rozšíření mise ISAF i na území mimo hlavní město Kábul, Robertson shodně s Abdulláhem uvedli, že prozatím není tato otázka na pořadu dne. NATO se podle Robertsona nyní plně soustředí na zvládnutí úkolu, který alianci čeká.

NATO plánuje do oblasti vyslat až 5 tisíc vojáků. Nejpočetnější kontingent poskytne do mise Kanada, 1800 vojáků. Už počátkem července do Kábulu odletěli první skupiny vojáků, aby připravily zázemí pro hlavní síly. "Jsme vděční za to, že jsme jen několik týdnů od rozmístění sil NATO v Kábulu," uvedl afghánský ministr.

Současně s operací ISAF bude nadále v oblasti probíhat i operace pod vedením americké armády, která se soustředí na boj s terorismem v hornatých částech země. Obě operace, americká i ISAF, však budou probíhat zcela odděleně. "Afghánská mise může být jedním z nejtěžších závazků, který na sebe aliance vzala," dodal Robertson. ●

Studenti soupeřili o prázdninovou cestu za polární kruh

Ve vojenském prostoru Hamry na Prostějovsku skončila unikátní mezinárodní středoškolská soutěž Aliante. Studenti z dvanácti zemí pod dohledem elitních vojáků ze 102. průzkumného praporu soupeřili o neobyčejnou prázdninovou cestu za polární kruh.

Lubomír Světnička

Do Prostějova se počátkem týdne sjelo na osm desítek středoškoláků z dvanácti zemí. Aby mohli soupeřit o hlavní cenu, museli nejprve uspět ve dvou vědomostních kolech, která prověřila jejich znalosti o NATO, bezpečnostní problematice nebo třeba geografii. Finále soutěže se po několika letech konalo opět v České republice u elitní jednotky české armády - 102. průzkumného praporu z Prostějova, jehož vojáci mají za sebou například misi v Afghánistánu.

"Soutěž je fyzicky i psychicky náročná, několik závodníků už kvůli únavě nebo drobným zraněním odstoupilo," konstatoval jeden z organizátorů Peter Danko ze 102. průzkumného praporu.

Během uplynulých dnů musely náhodně vylosované mezinárodní týmy zvládnout mnohakilometrové přesuny s veškerou výbavou na zádech, střelbu, jízdu na raftu, orientaci v neznámém terénu, vybudovat si nouzový přístřešek a strávit noc v lese nebo zdolat adrenalinové překážky na lanech v korunách stromů.

Ve finále uspěli i čtyři Češi

"Fyzicky problémy nemáme. Loni jsme vyhráli a letos byla vidina cesty za polární kruh opět velmi lákavá," řekl Pavel Doško z Olomouce. Ten spolu se svým kamarádem Janem Grygárkem v soutěži opět uspěl a podívají se díky tomu do Norska.

Kromě nich ve finále uspěli i další dva Češi - Štěpánka Králíková a Ladislav Habart, kteří společně s dvěma Poláky tvořili vítězný tým celé soutěže.

Nejtěžším okamžikem v letošní soutěži byl podle Doška druhý den závodu, kdy se členka jeho týmu nepochopitelně na malém území při hledání kontroly na dvě hodiny ztratila a zbytečně urazila přes deset kilometrů navíc. "Byli jsme nervózní. Pořadatelé už ji chtěli hledat, ale nakonec se vrátila," popsal událost Doško.

Už loni měl díky vítězství v soutěži spolu s dalšími studenty příležitost navštívit velmi atraktivní místa v různých částech USA - námořní základnu U.S. Navy s nejmodernějšími letouny F-18 Superhornet a letadlovou loď USS Harry S. Truman nedaleko Virginia Beach na východním pobřeží, Pentagon ve Washingtonu, výcvikové středisko Národní gardy

Foto: Lubomír Světnička, natoaktual.cz

Jedna z disciplín finále soutěže Aliante spočívala ve vytahování člena týmu do výšky na čas

v Nebrasce či jednu z nejmodernějších a nejpřísněji střežených základen amerického letectva v Coloradu.

Vítězové procestují Norsko

Letos je pro vítěze soutěže připravena opět velmi atraktivní cesta - tentokrát po Norsku. Vítězové budou mít příležitost navštívit nejseverněji položenou základnu NATO, která se nachází až za polárním kruhem uprostřed drsné, avšak okouzující severské přírody.

"V Norsku vítězové stráví celkem deset nezapomenutelných dní," konstatoval Zbyněk Pavlačík ze sdružení Jagello 2000, které soutěž každoročně pořádá.

Jak dodal, soutěž je zaměřena na zvýšení vědomostí o Severoatlantické alianci, bezpečnostní problematice a mezinárodních vztazích.

Podle něj není soutěž přínosem jen pro vítěze, pro které je exkurze pouhou třešničkou na dortu, ale pro všechny účastníky, kterým mohou získané znalosti a kontakty navázané s podobně zaměřenými studenty z jiných zemí pomoci při dalším studiu či poté při profesionální kariéře.

Do soutěže, která nemá ve světě obdoby, se letos zapojilo několik tisíc studentů z České republiky, Estonska, Litvy, Lotyšska, Maďarska, Německa, Nizozemska, Polska, Rumunska, Slovenska, Spojených států amerických, Velké Británie a poprvé rovněž z Finska a Gruzie. Ve speciální podobě se navíc soutěž Aliante 2008 koná také na Ukrajině. ●

Kalendárium

Přehled nejvýznamnějších událostí druhého čtvrtletí roku 2008

2.-4. dubna 2008 – SUMMIT NATO: V Bukurešti se uskutečnila vrcholná schůzka vrcholných představitelů Severoatlantické aliance. Jednalo se na něm o dalším rozšíření, protiraketové obraně či budoucnosti mise ISAF v Afghánistánu

2. dubna 2008 – SUMMIT NATO: Francouzský prezident Nicolas Sarkozy na summitu NATO oznámil, že se Francie chce po více než 40 letech vrátit do vojenských struktur NATO.

14. dubna 2008 – NOVÉ TATRY: Armáda začala s rozdělováním nových nákladních automobilů Tatra T-810. Prvních deset nových tatrovek dostali vojáci z Hranic na Moravě.

20. dubna 2008 – GRUZIE: Gruzie přišla nad separatistickou provincií Abcházií o bezpilotní průzkumný letoun. Záznam z kamery letounu svědčí o tom, že byl sestřelen ruskou stíhačkou MiG-29.

30. dubna 2008 – AFGHÁNISTÁN: V Afghánistánu zahynul již třetí český voják. Jednalo se o člena českého provinčního rekonstrukčního týmu, jež byl zasažen explozí improvizovaného výbušného zařízení.

30. dubna 2008 – AFGHÁNISTÁN: Parlament schválil opětovné vyslání 601. skupiny speciálních sil do Afghánistánu. Působit bude v operaci Trvalá svoboda a jejím úkolem bude boj proti Talibanu.

5. května 2008 – PROTIRAKETOVÁ OBRANA: V Praze se za účasti generálního tajemníka NATO Jaapa de Hoop Scheffera, premiéra Mirka Topolánka a dalších významných hostů uskutečnila konference „Protiraketová obrana po bukureštském summitu NATO: evropské a americké perspektivy“.

21. května 2008 – KOSOVO: Česká republika uznala nezávislost Kosova na Srbsku.

9. června 2008 – AFGHÁNISTÁN: Do Afghánistánu odletěla první část jednotky, která se bude starat o bezpečnost nizozemské základny Camp Hadrian.

10. června 2008 – UKRAJINA: Místopředseda vlády Alexandr Vondra slavnostně otevřel Euroatlantické integrační centrum v Dněpropetrovsku. Jeho účelem je zvyšování informovanosti o evropských integračních procesech, Evropské unii a Severoatlantické alianci.

24. června 2008 – NOVÉ OBRNĚNCE: Rakouská firma Steyr předala české armádě dva obrněné transportéry Pandur k novému testování.

26. června 2008 – BOSNA A HERCEGOVINA: Symbolickým stažením české vlajky po dvanácti letech skončila česká mise v Bosně a Hercegovině.

27. června 2008 – IRÁK: Do Iráku odletěl nový kontingent české armády. Jeho úkolem bude výcvik iráckých vojáků.

NEWSLETTER NATOAKTUAL.CZ

pravidelný elektronický souhrn zpráv z bezpečnostní politiky.

Redakce natoaktual.cz připravuje již déle než čtyři roky každý den zprávy z oblasti bezpečnostní a zahraniční politiky pro zpravodajský portál iDNES.cz i další média. Narůstající zájem nás v roce 2005 přivedl k myšlence vytvořit produkt, který dosud v českém prostředí scházel – pravidelný přehledně zpracovaný souhrn všeho podstatného, co v této oblasti přinesl uplynulý týden.

Každé pondělní odpoledne Vám proto nabízíme formou newsletteru do Vaší emailové schránky nejen souhrn nejdůležitějších zpráv, ale také výběr nejzajímavějších původních analýz a komentářů.

Newsletter natoaktual.cz je má v současnosti zhruba 1100 odběratelů, jejichž spektrum sahá od pedagogů, diplomatů, mluvčí ministerstev, bezpečnostních expertů až po studenty a laickou veřejnost.

V případě zájmu o více informací či registraci prosím navštivte stránky www.natoaktual.cz nebo nás kontaktujte na emailové adrese info@natoaktual.cz.

Natoaktual.cz newsletter je společným produktem projektů Informační centrum o NATO a natoaktual.cz, jejichž realizátorem je Jagello 2000 za podpory Ministerstva zahraničních věcí České republiky.

Tu nějak bude dvojstránka Dnů NATO v Ostravě 2008.